

БЕЛЕЖИТ РЪКОВОДИТЕЛ МАРКСИСТ-ЛЕНИНЕЦ

Тази година нашият народ чествува големи исторически годишнини, които ни изпълваха с гордост и ни дадоха възможност да почувствуваме още по-дълбоко величието на народната ни съдбовност. Той с вълнение следеше и участвуваше в подготовката и провеждането на току-що завършилия Дванадесети конгрес на Българската комунистическа партия и сега с всичките си градивни сили работи за реализиране на неговите решения в живота. С не по-малко вълнение той се готви да посрещне и една друга годишнина, която го изпълва с размишъл и признателност — седемдесет годишнината на своя пръв партиен и държавен ръководител др. Тодор Живков. Защото вече четвърт столетие др. Живков с голям размах и творческо проникновение ръководи страната ни по пътя на социализма, чертае по-близките или по-далечните задачи в усилията ни за изграждане на социалистическото общество. Дълголетният жизнен път на Генералния секретар на БКП и Председател на Държавния съвет на НРБ е посветен на епичните борби на народа ни за осъществяване на великите завети на Д. Благоев и Г. Димитров, на безсмъртните идеи на марксизма-ленинизма, на светлите пориви на човека за пълнокръвен обществен и духовно осмислен живот.

Прегърнал още от младини тези животворни идеи, др. Т. Живков се калява в огъня на кървавите схватки с фашизма в навечерието на народната победа, за да се утвърди като един от ръководителите на партизанското движение, на въоръжената съпротива срещу монархо-фашизма. Още в първите дни на народната власт партията му поверява най-отговорни постове, където той работи с присъщата му енергия и разбиране повелите на момента. Но истинските си качества на голям партиен ръководител той проявява, когато застава начело на партията, и то в един от най-трудните моменти на социалистическото ни развитие.

Както е известно, в светлината на решенията и духа на XX конгрес на КПСС у нас се проведе през 1956 г. историческият Априлски пленум на ЦК на БКП. Именно при подготовката и провеждането на този пленум, който бележи нов етап в развитието на страната ни по пътя на социалистическото строителство, др. Т. Живков се утвърди като бесспорен партиен ръководител с неоспорими организационни способности и творчески марксистко-ленински подход при решаване на сложните и многообразни задачи, които стояха пред народа ни, както и пред комунистическото движение изобщо. Отсега нататък именно той ще се извява като ръководител от нов ленински тип, който с голям размах и комунистическа принципност ще работи за осъществяване на тактическите и стратегическите задачи на партията, ще се утвърди като теоретик и практик на понататъшното партийно и държавно строителство.

Името на др. Т. Живков завинаги ще остане свързано с историческите решения на Априлския пленум — начертал пътища за извеждане на страната ни на най-предните редици на съвременната социалистическа общност. Като първи секретар на Централния комитет на него се падна историческата отговорност да поведе неотстъпна принципна борба срещу извращенията на марксизма-

ленинизма, довели до пагубни последици в общественно-икономическия и духовно-интелектуалния живот. С присъщата си енергия и непримиримост той се заема да бъдат възстановени ленинските норми и принципи в дейността на партията и държавата. А тази борба бе съпроводена с много трудности и изпитания, за чието надмощване се изискваше политическа зрелост и държавническа далновидност.

В осъществяването на дълбокия прелом в живота и дейността на партията, на страната, Централният комитет, възглавяван от др. Живков, творчески работи множество теоретически и практически проблеми на общественото, икономическото и идеологическото ни развитие по пътя на социализма и комунизма. При усложнената международна обстановка и появилите са разногласия в световното комунистическо движение се изискваше много мъдрост, за да се следва пътят на творческия марксизъм-ленинизъм, за да се води успешно борбата срещу разнообразните догматични и ревизионистични отклонения, да се отстояват принципите на социалистическия патриотизъм и пролетарски интернационализъм и се участва активно в изграждането и консолидирането на световната социалистическа общност. Все такива плодотворни усилия бяха проявени и по отношение углъбяването и разширяването на дружбата ни с великата съветска страна, по отношение творческото използване опыта на КПСС в социалистическото строителство, както и по отношение на всестраниното сътрудничество с другите социалистически страни, за провеждането на практика на ленинската политика за мирно съвместно съществуване на държави с различен обществен строй.

И в тези именно сложни и многостранни процеси, характерни за националното и международното развитие, др. Т. Живков се изяви като истински марксист-ленинец, способен творчески да подхожда към проблемите на времето, да чувства пулса на текущия ден, да улавя тенденциите на бъдещето, да държи сметка за своеобразните условия при изграждане на социализма в нашата страна, както и общите закономерности, които неизбежно трябва да бъдат следвани.

Под ръководството на своя първи секретар партията погледна трезво и обективно на задачите, които трябваше да бъдат осъществени на всички фронтове. Тя си даваше и сметка за трудностите, които предстоеше да бъдат преодолявани по пътя на пълното социалистическо преустройство на селското стопанство, на индустриализиране на страната, по пътя на всестраниното разгръщане на потенциалните възможности на националната ни наука, изкуство, култура. И днес ние с удовлетворение и признателност виждаме как все по-пълно и неотстъпно възтържествува начертаната Априлска линия и по отношение на темповете и закономерностите на националното ни развитие, и по отношение на световноисторическия процес. Ето вече четвърт столетие с всеки ден се потвърждава далновидността и правилността на димитровската политика, която намери истинското си продължение и творческо развитие в решенията на Априлския пленум и тяхното осъществяване в живота. Дадените тогава постановки бяха непрекъснато доразвивани и обогатявани на последвалите конгреси. Именно в решенията на партийните конгреси и пленуми от 1956 г. насам, подготвяни и провеждани под непосредственото ръководство на др. Живков, все по-детайлно се разработваха теоретическите и практическите задачи, които трябваше да бъдат решавани в условията на разгръщаната се научно-техническа революция и превръщането на България във високоразвита промишлено-аграрна страна, в изграждането на зрелия социализъм.

На Десетия конгрес бе приета нова програма на партията, програма, разработена при най-прякото участие и ръководство на др. Живков. В нея намериха проникновен марксистически анализ и синтез проблемите на изминатия път, епичните борби, дръзновения, завоевания и надежди на народа за създаване на

безкласово социалистическо общество. По своята всеобхватност, дълбочина и перспективност разработената нова програма наистина представлява вдъхновен синтез на успехите и задачите на партията, на нейните досегашни и бъдещи грижи за благото и щастието на човека — върховен критерий, смисъл и оправдание на всяка дейност. Тази величава програма още един път потвърди непреходната жизненост и плодотворност на Априлската линия — и в политическата, и в икономическата, и в идеологическата област. Затова с пълно основание в заключителната си реч на конгреса, обобщавайки работата, патоса и общото звучене на изказванията на делегатите, др. Т. Живков с чувство на гордост и удовлетворение заяви, че Десетият конгрес е конгрес не само на българските комунисти, но и на целия български народ, на всички труженици на нашата родина. „Защото цялата работа на Десетия конгрес беше пронизана и просмукана от голямото чувство за отговорност на партията пред живота, съдбата и бъдещето на обикновения труженик, в името на когото се върши всичко у нас и без когото не може да бъде извършено нищо хубаво, нищо голямо и значително на този свят.“

Когато днес препрочитаме докладите, речите, изказванията на др. Живков през последните три десетилетия, пред нас се откроява все по-ярко една рядко обаятелна личност, съумяла да обхване проблематиката на нашето време, проявявайки неотстъпна марксистко-ленинска последователност и комунистическа принципност, широта във виждане и разбиране и на най-сложните въпроси, свързани с цялостното ни движение напред. Удивляват ни енергията, зрелостта, далновидността на ръководителя на нашата партия и държава, който съумява да подходи винаги творчески към проблемите, да сплоти кадрите, да вдъхне вяра в бъдещето.

С такива качества се откроява личността на др. Т. Живков и в документите и решенията, приети на завършили преди няколко месеца Дванадесети конгрес на партията. Този конгрес бе ново потвърждение на правилността на Априлската линия, нов израз на всеобхватните грижи на партията за материалното и духовното процъфтяване на родината ни по пътя към онзи величав връх, наречен комунизъм. „Всичко за човека, всичко в името на човека“ — ето девиза, който ръководи разнообразната съзидателна дейност на партията, пронизва работата и решенията на Дванадесетия конгрес. И обобщавайки кардиналните задачи, които произтичат от решенията на този най-висш партисен форум, др. Живков с непоколебима убеденост изрази вярата си в пълното реализиране на начертаната грандиозна програма, за което съществуват всички необходими предпоставки: „Ние имаме всичко, което ни е необходимо, за да осигурим по-нататъшно успешно изграждане на зрелия социализъм в Народна република България: имаме утвърдена от Дванадесетия конгрес програма за действие; имаме единна и целеустремена ръководна сила — нашата славна партия; имаме народ, убеден борец за великото комунистическо дело; имаме верни и сигурни приятели и съюзници.“

През изминалите 25 години от Априлския пленум България се извиси до невиждани върхове, направи учудващи завоевания във всички области на материалния и духовния живот, придоби безспорен авторитет на международната арена. Водейки неизменна миролюбива политика, политика на сътрудничество и приятелство с близки и далечни страни, чиито ръководни принципи са били не един път обосновавани от др. Живков, България дава своя принос в усилията на социалистическата общност за утвърждаване на мира в света, за разобличаване плановите на войнолюбците.

Достоен ученик на Благоев и Димитров, др. Живков върви по техния път и по отношение на духовното строителство на нашия народ, по отношение на проблемите от духовната сфера. Не са много партиите в света, чиито ръководи-

тели да имат такова непосредно отношение към тази твърде сложна и деликатна област. Както е известно, още основателят на партията Д. Благоев стана и основател на марксистическата естетика, литературна теория и критика у нас, очерта новата насока, по която следваше да се развива националната ни научна и културна мисъл. А Г. Димитров, ценейки най-високо духовните завоевания на българския народ от най-дълбока древност до наши дни, изигра историческа роля в сплотяването на честните и прогресивни представители на творческо-интелектуалната мисъл у нас, проявяваше топли грижи към писатели, научни и културни дейци, към цялата творческа интелигенция. И в тази област др. Живков се явява творчески продължител на техните плодотворни традиции.

Въпросите на литературата и литературната критика, на изкуството и културата, на науката и образованието, на общественото изобщи са стояли винаги пред погледа на др. Живков. И към тия сложни области от дейността на човека той проявява не само траен, неизменен интерес, но и рядка прозорливост и принципност при очертаване на техните задачи, на тяхното своеобразие, на ролята им в изграждане на социалистическото и комунистическото общество. По най-разнообразни поводи, в доклади и речи пред партийни форуми, в срещи и разговори с хората на творческата мисъл, в статии и писма, в изказвания от името на партията и Централния комитет той неуморно и компетентно се е отзовавал на най-актуалните въпроси на научния и общоидеологическия живот през последното четвърт столетие. Неизменно е следял пулса на националния ни духовно-интелектуален живот, сочи близките и перспективните задачи пред дейците на науката и културата, полага особени грижи за тяхното идейно закаляване и творческо възприемане на марксистко-ленинската методология. С особена настойчивост, неуморно и непримиримо обосновава диалектическите взаимоотношения между материалния и духовния свят, между изкуство и общество, между литература и народ, между наука и социално развитие, указва на необходимостта от проникновено познаване на живота в цялото му многообразие и противоречивост, за да бъдат създавани пълноценни, с непреходна значимост художествени произведения, за издигане равнището на националната наука на нивото на световната научна мисъл.

Още на Априлския пленум през 1956 г. др. Т. Живков издигна високо глас за преодоляване на сектантството и догматизма в научното и художествено мислене, които спъваха нормалното развитие, нанесоха сериозни вреди на научния и общоидеологическия фронт. Грубото администриране, робуването на изкуствено създадени схеми не позволяваха да се разгърнат на ширина и дълбочина силите на творческата ни интелигенция. „Създадена бе пукнатина, разединение в средите на творческата интелигенция. Много дейци се отчуждиха от активната творческа работа. Прилагаха се чужди на партията методи на командване и декретиране, на разправа с кадрите на този фронт. Догматизмът като теория и практика внасяше скованост, схематизъм, шаблон и застой в творческата работа“ — говори Т. Живков в речта си на срещата на Политбюро с дейци на културния фронт през 1963 г. И все в същата реч обосновава мерките, които взема партията за преодоляване на тези с фатални последици недъзи, за да се преустрои цялостната работа на идеологическия фронт с оглед да бъде създадена благоприятна творческа обстановка за плодотворна дейност, за сплотяване на „всички творчески работници върху основата на марксизма-ленинизма около линията и политиката на БКП“, за повеждане на непримирима борба срещу буржоазната идеология и нейното влияние, за настъпателно комунистическо възпитание на народа ни, за утвърждаване на боева партийна естетика и критика, на метода на социалистическия реализъм. Все в тая своя бележита реч др. Живков обосновава, че партийното ръководство се явява жизнено условие за подем и разцвет на литературата и изкуството. Защото „идеологическият фронт е за нас,

за нашата партия един от основните фронтове на строителството на социализма и комунизма. Партията и нейният Централен комитет винаги са проявявали и проявяват особена грижа за усъвършенстване на всички видове идейни оръжия. Всички средства за идеологическо въздействие — пропагандата, агитацията, печатът, радиото, телевизията, киното, науката, литературата и изкуството — са призвани да служат на комунистическото възпитание на трудещите се, на младежта. Идеологическата работа в наше време става все по-мошен фактор“, което налага тя да бъде усъвършенствувана съобразно с повелите на нашето време, да бъде все по-ефикасно и творчески използвана в усилията за построяване на социалистическото общество. Пред дейците на културния фронт се поставя като върховна задача „да се борят за чистотата на марксистко-ленинската идеология, за всестранното развитие на литературата и изкуството на социалистическия реализъм — литература и изкуство на революционната правда, на художественото майсторство, на най-човечните, комунистически идеали. Да служи на народа, на великите идеи на комунизма — това е най-благородната, най-възвишената цел на нашата литература и изкуство.“

Не един път др. Т. Живков е подчертавал, че големите задачи на социалистическото строителство поставят като неотменна жизнена повеля да се постигне пълно единение на всички — политически, държавни и творчески — дейци с народа. „Ние всички знаем, че нашата сила и като обществени, политически и партийни дейци, и като творчески работници — писатели, художници, композитори и артисти — е в неразривната ни връзка с народа, в това, че ние явно изразяваме и защищаваме интересите на народа, че работим и творим за народа.“ И въз основа на това дълбоко осъзнато начало за всяка плодотворна обществено-политическа дейност, потвърдено и от многовековната история на литературата и изкуството, в речта си пред отчетно-изборното събрание на Съюза на българските писатели през 1958 г. др. Живков формулира съдържателния и перспективен партийен лозунг: „Повече между народа, по-близо до живота.“ Големите творци на националната и на световната литература са се извисили до непреходни по значимост завоевания именно защото са живели с проблемите на своето време, на своя народ, изобразявали са борбите и стремежите за социално и национално освобождение, за идейно-нравствено извисяване, за обществен и духовен напредък. За да може и съвременният творец да види, почувствува и разбере същността на многообразните процеси, съпътстващи формирането на новото социалистическо общество, и им даде съответна художествена интерпретация, той трябва да стои на позициите на социалистическия реализъм. Толкова повече, че именно „социалистическият реализъм дава възможност пълнокръвно да цъфтят всички видове и жанрове на литературата и изкуството, за богато разнообразие на стила, сюжета и тематиката, за най-пълно проявление на творческите способности, таланти и художествено майсторство на индивидуалността, поривите, търсенията и дръзновенията на твореца“. Все в тая своя реч др. Живков логично и с ленинска партийна широта осветлява и други жизнено актуални въпроси — за партийното ръководство на идеологическия фронт и за свободата на художественото творчество и на критиката, за партийността и народността в творческата дейност, за ленинските критерии при оценка на духовното наследство, с които въпроси особено много се спекулира в буржоазния свят, като отново акцентува върху някои отклонения от здравата реалистична естетика и увлечение по модни упадъчни тенденции. „Цялата история на културата показва — говори др. Живков, — че силата на всяка литература и изкуство е в техните здрави връзки с нуждите и проблемите на живота, с прогресивните и революционни движения на народните маси. Всяко произведение на изкуството е дотолкова велико и трайно, доколкото със съответната художествена сила отразява новите, прогресивните идеи и борби на своето време.“ И върху основата

на цялостната теория и практика на марксистко-ленинското учение, с всичката категоричност той отново подчертава, че партията и Централният комитет, както ръководят всички сектори на живота, така ще ръководят и идеологическия фронт, ще насочват и в бъдеще творческата дейност на интелигенцията ни в интерес на народа, на социалистическото строителство. И това не само няма да спъва нейното творчество, но, напротив, явява се жизнена предпоставка тя да изявява своите дарования за създаване на истински народна социалистическо-реалистическа литература, критика, изкуство.

Много усилия, такт и умение прояви др. Т. Живков, за да бъдат преодолені някои неправилни предубеждения, натрупани от предходните години, за осъзнаване на някои увлечения по модни, по същество антимарксистически теории, за утвърждаване на ленински разбирания по кардинални въпроси на научната и художественотворческата, критикооценъчната дейност. Своевременно и мъдро той указва на опасностите, които могат да дойдат и отляво, и отдясно: примитивното разбиране на сложната и своеобразна творческа дейност, робуването на определени догми, увличането по самоцелни формалистични построения, изпразването на творбите от идейно-жизнено съдържание, както и изопачаване на ленинските принципи за партийността. Всичко това води до принижаване ролята и стойността на художественото творчество. Ако не се воюва непрестанно за утвърждаване на социалистическата идеология, буржоазните възгледи неизбежно безпрепятствено ще проникнат и могат да нанесат непоправими поражения в средите на интелигенцията, в съзнанието на масите. „Фактите показват — говори др. Живков, — че доста често в подхода например към нашето конкретно културно наследство нашата литературна критика и история губи ленинския критерий, заема едностранчиви позиции. Под формата на борба против сектантското и ограничено тълкуване на наследството често се защитава упадъчното в нашата литература и изкуство, прави се идеологически компромис с буржоазно-формалистичната линия в естетиката, което открива пролуки за промъкване на безидейност и на буржоазна идейна контрабанда. Ние, комунистите, се отнасяме критически към културното наследство, възприемаме онова, което е прогресивно, ценно по съдържание и форма, което може да служи на новия живот, а отхвърляме онова, което е упадъчно, назадничаво, което служи на старото.“ И по-нататък: „Крайно време е нашата литературна критика да излезе от това свое състояние, да вземе своето предно място на фронта на литературата и изкуството, да помогне да се очистят някои негови сектори от упадъчни влияния, непримиримо да воюва против всички отклонения и опити да се ревизират основни принципи на марксистко-ленинската естетика, реално да спомага за развитието на нашата литература и изкуство по пътя на социалистическия реализъм.“

На много от тези въпроси др. Живков ще се върне десетина години по-късно, за да даде отново отпор на някои нездрави увлечения, и то в един момент на засилена идеологическа борба, на интензивни усилия от страна на буржоазната пропаганда да дестабилизира духовния живот в социалистическите страни, да го отклони от принципите на марксизма-ленинизма. В историята на българската литература, изкуство и художествена критика ще заеме видно място забележителната програмна реч на др. Живков пред XVI конференция на Софийската комсомолска организация. Със своите анализи, постановки и указания тази реч намери широк резонанс, послужи като ново категорично напомняне и коректив на мнозина, които в своята конкретна работа бяха подценили основни принципи на марксистко-ленинската литературна наука и критика и изобщо на художествената дейност. И сега думите на партията, на ръководителя — държавник и комунист — прозвучаха с всичката логичност, яснота и принципност относно някои основни предпоставки за появата на голяма литература, съзвучна с размаха и величието на нашата съвременност. Отново бяха припомнени изходните по-

зиции на нашата идеология, наука, изкуство и култура, за да не се проявяват нито рецидивите на догматизма, схематизма и сектантството, нито да виреят безидейността, аполитичността, либерализмът, да се амнистират слаби в идейно-естетическо отношение произведения. В тая своя реч др. Живков особено акцентува върху състоянието и задачите на художествената ни критика, посочи някои тревожни явления в нея, които внасят бацила на идейна деформация и естетическо осакатяване, водят към духовна деградация. Критиката трябва своевременно да вижда и по достойнство да оценява качествата и слабостите на всяко произведение, да повиши критериите, да утвърди като ръководно начало класово-партийния подход при оценка на литературната продукция, да създаде непримиримост към посредственото и примитивното, към идейно нездравото и художествено елементарното, към увлеченията по разни декадентско-формалистични тенденции — говори др. Живков. В тая област ние имаме богато наследство, блестящи примери на истинска боева, комунистически принципна и непримирима марксистическа литературна критика. Традициите на Благоев, Бакалов, Павлов трябва да служат за опора и ориентир и на съвременната ни критика, за да решава с успех задачите на нашето време. „Ние трябва да изострим още повече нашето идеологическо оръжие, да бъдем по-настъпателни, да даваме отговор на онези проблеми, които животът поставя, да нанесем неотразими удари на противника и същевременно да създадем непреодолима броня срещу всяка идеологическа диверсия на империализма.“ Важността и сложността на тая борба изисква всеотдайните и обединени усилия на всички, за да се издигне нейната идейна и методологическа висота, защото се касае за спечелване съзнанието на хората и насочването му към необятните простори на комунистическата дейност. Именно чрез критиката партията осъществява своето участие в литературния процес, осъществява партийното ръководство в художествената дейност. Всестранният анализ на съвременното състояние на художественокритическия фронт дава основание да се заключи, че основната идейна слабост е подценяването на класово-партийния критерий — подчертава категорично др. Живков. „Главната опасност, която се забелязва в някои среди на нашата художествена критика, е в това, че не се прилагат достатъчно последователно и докрай класово-партийните критерии, когато се оценяват художествените факти, явления и тенденции. Оттук произтича и опасността партийността в критиката да се превърне във фразеология, да стане димна завеса, която да скрие от погледа на партията, обществеността и на самата критика действителните процеси, извършващи се в областта на литературата и изкуството.“ Наистина навремени предупреждения и проникновени указания! И ведно с тях се споделя дълбоката вяра във възможностите на творческата ни интелигенция да преодолее съществуващите рецидиви, да се издигне на висотата на големите исторически задачи, които решава нашата съвременност. „Партията вярва в нашата художественотворческа интелигенция. Тя и в бъдеще ще ѝ дава своята пълна подкрепа в благородната ѝ борба за създаване на силни и вълнуващи творби — в името на духовния разцвет на народа, в името на родината, в името на комунизма!“ Тази реч на др. Живков, както и специалното решение на Политбюро във връзка с нея представляват несъмнен нов принос в усилията на партията за създаване на идейно целеустремена и художествено пълноценна, социалистическо-патриотична и комунистически интернационална действена литература, на истински партийно-боева литературна критика.

В отчетния доклад на ЦК пред Десетия конгрес въпросите на науката, литературата, културата отново заеха достойно широко място. „Художествена култура, достойна за времето — така бе онасловен разделът, посветен на литературата и изкуството. Оценките, мислите, указанията, развити тук от др. Живков, отново потвърждават мъдростта и кръвната заинтересованост на партията от

по-нататъшното развитие и издигане на литературно-художествената и критико-теоретическата мисъл, за да стане тя още по-действен фактор на познание и възпитание, за обществено-политическо, нравствено-естетическо издигане на съвременните и идните поколения. Затова, като използва мисълта на Маркс, др. Живков с пълно основание подчертава, че „днес повече от всякога ни е нужно художествено творчество, което не само обяснява света, но и пряко съдейства за неговото изменение“, а това именно сродява „литературата и изкуството с партийната работа, това ги прави част от общопартийното дело“.

Наистина трудно е в една ограничена по обем статия да бъде обгърнато всичко, което намираме в трудовете на др. Живков по въпросите на научната и художествената дейност, на общокултурния и общоидеологически фронт. С една учудваща енергия той следи явленията и процесите в националния ни духовен живот, под различни форми и по различни поводи подхваща теоретически и практически въпроси на научното и художественото творчество, обосновава от марксистически класово-партийни позиции критериите за създаване на пълноценна литература и изкуство, за оценка на създаденото от предходните епохи и използването му за по-нататъшното обогатяване на съвременната ни социалистическа култура. Стига само човек да разгърне многобройните томове, излезли през последните години, за да види колко често въпросите на научната, художествената, общокултурната дейност са били предмет на трактовка в един или друг план от ръководителя на нашата партия.

На тях бе отделено съответно място и в доклада, изнесен от др. Живков на Дванадесетия конгрес на партията. Решенията на конгреса представляват ново завоевание на партийната творческа мисъл след Априлския пленум както относно цялостното по-нататъшно интензивно развитие на нашата страна, така и по отношение задачите на науката, на изкуството и културата. Очертавайки постиженията на обществените науки, др. Живков посочи и задачите, които стоят пред тях, задачи, обусловени от новия етап на социалистическия ни развитие, от новите проблеми, пред които е изправен днешният човек, от борбата, която се води в наше време в идеологическата сфера — борба, все по-изостряща се и непримирима. Като по-непосредно свързани с идеологическото формиране на съвременния човек обществените науки трябва да навлязат по-дълбоко в процесите, които се извършват днес в нашето общество, да разкриват закономерностите на неговото развитие, да утвърждават социалистическия начин на живот, на мислене и действие, да обосновават принципите на комунистическата нравственост. Те са длъжни да разкрият и онова диалектическо единство между минало, настояще и бъдеще в културно-историческите процеси, в духовните завоевания на народа ни. В резолюцията на конгреса във връзка с 25-годишнината на Априлския пленум се подчертава: „Дванадесетият конгрес отбелязва особено плодотворната роля, която изигра Априлската линия за развитието на духовната сфера и дейност на обществото. Това беше период на всеобхватен подем и на значителни завоевания във всички области на социалистическата духовна култура на НР България. Най-същественото и най-важното завоевание в духовната област е органичното съчетаване и неотклонната реализация на идеите, идеалите и принципите на социализма с все по-пълното разгръщане творческите сили и способности на народа и отделния човек, създаването на творчески климат в духовната дейност на обществото, на атмосферата на взаимно уважение и взаимно доверие между партията и народната интелигенция. Това е наше скъпоценно завоевание, което трябва всемерно да се пази, насърчава и развива.“ И по-нататък: „Огромни успехи постигна художествената култура. Ние имаме днес здрав и силен художествен фронт, върна на социализма и на партията художествено-творческа интелигенция, крупни постижения на изкуството и културата, които талантливо пресъздават нашата история и съвременност. Постиганията на бъл-

гарската социалистическа култура са известни, авторитетни и ценени далеч зад границата на страната. Ние можем без всякакво преувеличение да определим нова, социалистическа България като република на народна и обществена любов към изкуството, като република на разцвета на изкуството и културата.“ Това високо признание се съпътствува с изисквания за по-нататъшни усилия за повишаване идейно-естетическото равнище на произведенията на изкуството. Още в тезисите, които бяха така нашироко обсъждани от всички слоеве на народа, недвусмислено бе казано: „В художественото творчество главното внимание да се насочи към по-нататъшно издигане на идейното и художественото равнище, за създаване на творби с дълбоко социалистическо съдържание, национална самобитност и трайно общочовешко значение.“ Защото все още в редица случаи се подценяват класово-партийните критерии при разглеждане на художествените произведения, не се акцентува върху тяхната идейна и социална стойност, не се прилага творчески марксистическата методология, критико-оценъчната дейност не е винаги на нужната висота — както е казано в отчетния доклад пред конгреса. Горди от високото признание на партията, от особеното внимание, с което са обградени лично от страна на др. Живков, хората на творческата мисъл същевременно приемат с пълно съзнание за отговорност пожеланията и предупрежденията, които им се отправят за по-нататъшно издигане на идейното, класово-партийното равнище на тяхната дейност. Те следва да навлязат по-дълбоко в процесите, характерни за историческото ни развитие от далечното минало до непосредното настояще, да пресъздават народното ни битие през отделните исторически епохи, да изобразят хората на днешната ни съвременност, които осъществяват най-великите идеали на човечеството.

С голяма любов и разбиране др. Живков се отнася към духовните завоевания на нашия народ през вековете, неуморно изтъква неговата жизнена устойчивост и творчески възможности, внасял ценни приноси в съкровищницата на световната култура, отстоявал на всички превратности и изпитания, готов на всякаква саможертва, за да опази своята свобода и право да гради своето настояще и бъдеще. Вековните борби са го калили, направили са го устойчив на всякакви чужди користни домогвания, укрепвали са неговата творческа енергия, която и в наши дни продължава да се изявява с учудващ размах. Социалистическият обществен строй създава най-благоприятни условия за изява на народните духовни сили, на дарованията, които се крият в народните недра. Затова и последните десетилетия се характеризират като нов „златен век“ на българската литература и култура, за всеобхватната национална творческа мисъл.

На национални и международни форуми, при чествувания на бележити исторически събития и личности др. Живков винаги подчертава голямата творческа жизнеспособност на българския народ, създал духовни ценности с непреходна народностна и общочовешка значимост.

Ето и в приветствието си до участниците на наскоро завършилия Първи международен конгрес по българистика, организиран по случай 1300-годишнината на българската държава, като възхвалява благородното дело, на което са се посветили толкова много учени у нас и в чужбина, за да осветлят българския принос в културата на славянството и на цяла Европа, др. Живков мъдро и научно обосновано подчертава: „Както във всяка научна област, така и в българистиката няма и не може да има две истини. Нам е нужна единствената обективна истина за историческото развитие и историческото значение на изстрадания опит на народа ни през вековете, когато прадедите ни са противостояли на чуждото потисничество не само с оръжие в ръка, но и с оръжието на духовността — с езика на изумителното ни народно творчество, с незабравимите паметници на българската писменост и литература, с благородното апостолско дело на прославените книжовни школи, разцъфтели по нашата българска земя. Още

във времето на своето зараждане българската писменост, българската литература и българската култура са наченали служба не само на българската народност и на българската държава, а и на всечовешките идеали. Може би тъкмо поради това те са устояли в неравните борби. Защото силен и непобедим е само онзи народ, който вижда своето достойно място единствено в гравидното строителство, общуване и равноправие с другите народи. Още в първите писмени паметници на древна България се говори за еднаквото право на живот за всички народи на земята под общото слънце на небето. Ето защо в България се раждат и тръгват по света толкова много идейни и социални движения, които светът е оценил високо.“ Именно защото българската земя винаги е раждала големи народни водачи, революционни дейци, вдъхновени писатели и поети, мислители и художници, вестители на прогресивните идеали за социална справедливост, за свобода на всички угнетени по света, българското духовно наследство привлича вниманието на световната научна и културна общественост. Тази истина се потвърждава и от толкова многобройните участници от различни краища на света в конгреса, призван да осветли обективно духовните завоевания на българския народ през вековете и в наше време, ролята му за обогатяване на общочовешката наука и култура — говори с вълнение и национална гордост Председателят на Държавния съвет др. Т. Живков. И завършва с пожеланието: „Нека Първият международен конгрес по българистика остане паметен в историята на съвременността като събитие в развитието на науката и културата, във взаимния научен обмен и взаимното опознаване на народите, събитие в служба на мира, хуманизма и прогреса.“

Съдържателните, исторически перспективни думи на първия ръководител на българската държава бяха посрещнати с голямо задоволство от участниците в този забележителен конгрес. Те направиха извънредно силно впечатление на чуждите представители, които видяха в лицето на др. Живков държавник с най-непосредно отношение, разбиране и любов към проблемите на науката и културата, с такова живо участие и широта в осветляването на духовнотворческия живот на българската народност от миналото и от нашата социалистическа съвременност и неговото взаимодействие с културните процеси и стремежи на другите народи.

Всяко слово на др. Живков относно една или друга страна от духовно-интелектуалния живот на народа ни, всяко докосване до проблемите на науката, литературата, изкуството са и оценка и указание за по-нататъшна работа, чертаят предпоставките и перспективите за изграждане на зряло социалистическо общество, формулират задачите на научния и общокултурния фронт. Верен ученик на Благоев и Димитров, неговите думи съдържат ценни теоретически разработки, бележат и практически мерки за всемерното развитие на творческо-интелектуалната дейност.

Сега след анализите и обобщенията, направени на Дванадесетия конгрес, след всичко онова, което беше извършено от партията във връзка с 25-годишнината на историческия Априлски пленум, на 90-годишнината от основаването на БКП и във връзка с всенародното чествуване на 1300-годишнината от основаването на българската държава, пред дейците на научната и художествената мисъл се откроява с още по-голяма сила и неумолимо повелята да разгърнат творческите си търсения и дръзновения, да се отдадат на упорита апостолска работа, да изпълнят с такова съдържание и патос своята дейност, че тя да съдействува в максимална степен за изграждането на зряло социалистическо общество, чиито теоретически основи и практически изисквания са нееднократно разработвани и обосновавани от др. Живков.

В продължение близо на четири десетилетия др. Живков разгърна една учудваща широка и плодотворна дейност, която го утвърди като бележит партиен и държавен ръководител, спечелил уважението и признателността на целия

ни народ, на световната комунистическа общественост. С неизчерпаема енергия и размах той участва през тези напрегнати десетилетия в разработването на тактиката и стратегията на всенародното социалистическо строителство, в усилията на световното комунистическо движение да бъде запазен мирът, да се утвърдят надеждни принципи за всестранно сътрудничество между всички народи.

Встъпвайки в своята седемдесетгодишнина, Генералният секретар на Българската комунистическа партия и Председател на Държавния съвет е изпълнен с все такава жизнена и творческа енергия, която отдава безрезервно за благото на нашата родина, за победата на комунизма. Затова и нашата творческа интелигенция заедно с целия ни народ изразява своите искрени сърадвания и благопожелания на бележития партиен и държавен ръководител за здраве и духовна бодрост, за все такава всеотдайност на големите идеали на социалистическото и комунистическото общество.

Литературна мисъл